

۲۰۱۴/۰۱/۱۸

پوهنمل حاجي محمد نوزادي

مور به له هلمند نه د خورنډي لکي سره وځو

د Politiken (سياست) پنامه ډنمارکي ورځپاڼي په ۲۰۱۴ / ۱ / ۷ نيټه د برتانيوي چارواکو له قوله تر دې سرليک «مور به له هلمند کي جنگ بايلو» لاندې چې د هلمند څخه تر وتلو وړاندې يې اعترافونه بڼي، د دوی دغه اعترافونه د يوه مطلب په ترڅ کي راوړي دي چې دسياسي پلوه ډير په زړه پوري بڼکاري. دا اعترافونه په ټوليز (کلي) ډول د ټول ناټو، ايساف او په افغانستان کي د ټولو شکیلو وسلوالو هيوادو د ټيټ مورال څرگندونه کوي. خبره به نه اوږدوم. دا تاسي او دا هم د نوموړي ليکني پښتو ژباړه:

د برتانيي لوړ پوړي قوماندانان او د لومړي ليکي سياستوال په هلمند کي و خپلو ماته خورلو جنگياليو ته چې د ډنمارکي وسلوالو ټولگيو سره په گډه هلته په جگړه بوخت دي، خبرداري ورکوي.

د تيرو دوولسو کلونو په موده د افغانستان په جنگ کي د برتانيويانو او ورسره يو ځای د ډنمارکيانو شکیلتيا اوس يو داسي درسي کتاب دی چې له مخي يې بايد زده کړه وشي چې څنگه يو جنگ بايل کيدلای شي. دا هغه څه دی چې د انگلستان يو پخوانی جنگيالي افسر او (د برتانيي دليرال گوند) مشر بناغلي Paddy Ashdown ويلي دي. دده دا يادووني په نيغه د انگلستان د لومړي وزير David Cameron د هغي ورسنتي وينا سره تړاو لري چې په افغانستان کي يې دخپل جنگي ماموريت د پاڼته رسيدو په هکله کړي او ويلي يې وه: «ماموريت مو بشپړ شو». البته دی ورته څرگندوونی د ډنمارکي چارواکو په گډون د ناټو نورو غړو هيوادونو چارواکو هم کړيدي.

The Times پنامه په يوې برتانيوي ورځپاڼي کي بناغليو Paddy Ashdown او ځينو نورو جنگ ازمويلو افسرانو يو نوی انتقادي بحث پيل کړي دی. پدې بحث کي د افغانستان د جنگ په اړه د لويزووالو پر لاسته راوړنو او په ځانگړي ډول د ۲۰۰۶ کال وروسته چي

جگړي په لوړه کچه زور اخيستي دي، څرگندوني کيږي. د بحث مهمه موضوع د انگرېزانو، ډنمارکيانو او امريکايانو قوتونه دی چې په هلمند او د افغانستان په نورو جنوبي سيمو کي ځای پر ځای شوي دي. انگرېزانو خپل د ۴۴۷ تنو وژل شوو سربازانو لويه برخه په هلمند او همدارنگه ډنمارکيانو هم د خپلو ۴۳ تنو وژل شوو سربازانو د ډلي نه ۳۸ تنه يوازي پدغه ولايت کي دلاسه ورکړيدي.

په هلمند کي ماته خورل:

د ليبرال گوند مشر بناغلي Paddy Ashdown چې يو پخوانی لوړپوړی سياستوال او په بالکان د ملگرو ملتونو پخوانی استازی دی د The Times ورځپاڼي ته ويلي: «مور به له هلمند نه د خورنډي لکي سره وځو». تاريخ به دا وښيي چې مور په افغانستان کي پاته راغلي يو. مور تيروتتي وکړي. تر ټولو بده تراژيدي پدې کي ده چې مور کولای شوه دا جنگ وگټو، خو و مو بايلي «. دي زياتوی، دا د سربازانو گناه نده بلکه دا د سياستوالو گناه ده چې مور ککړ او نوم بدي پاته شوو. ډنمارکي پروفيسور Mikkel Vedby Rasmussen بيا د نوموړي وړاندوينه نه تائيدوی چې خبره به

د پاڼو شميره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکني دليکنيزي بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ

دومره وړانه شي. دی وايي: « تر اوسه لا وخت شته او ډیر څه کېدلای شي. کېدلای شي د اولسمشرۍ تر راتلونکو ټولټاکنو وروسته د طالبانو سره جوړجاړی وشي». نوموړی پروفیسور د Paddy Ashdown دا خبره هم نه تائیدوي چې د تیروتنو گناه یوازې د لودیزو حکومتونو پر غاړه ده او نظامیان پدې کې بیخي بیگناه دی. دې پدې اند دې چې: «بریتانیوي، ډنمارکي او امریکایي عسکرو په افغانستان کې ټول هغه څه ندی ترلاسه کړی چې غوښتنه یې درلوده. اصلي پروبلم دادی چې پدې کار کې د نظامی حل لاری د دوامدارو ملکي سیاسي حل د مادلونو سره همېرغي شوي نه وه.»

بناغلی پروفیسور Mikkel Vedby Rasmussen وايي چې همدا اوس د هلمند ولایت زیاته برخه د طالبانو او نشه اي توکو د کاروباریانو لخوا په گډه اداره کېږي، په هلمند کې ننني حالات د ۲۰۰۶ کال د پسرلي نه وړاندې حالاتو ورته دی، کله چې ډنمارکي او بریتانیوي قوتونه د لومړي ځل د پاره پدې ولایت کې ځای پر ځای شول.

ډگرمن Richard Willams چې د بریتانیې په ځانگړو قطعاتو (SAS) پوری تړاو لری، د The Times په ورځپاڼه کې د سختو حالاتو شتون تائیدوي او وايي چې کله ناکله مور دی اړایستل شوی یو چې د طالبانو سره جوړجاړی وکړو او شرایط یې ومنو. ددی ډول جوړجاړیو سره سم به طالبان پریښودل کېدل څو د سنگین په اولسوالی کې چې دگرشک په شمال پرته ده، د یوشمیر هغو کنترولې پوستو اداره ترلاسه کړی چې پخوا به یې اداره د ډنمارکي قوتونو پلاس کې وه. څو ورځې وړاندې د نوو جوړجاړیو د خبر په اړه د امریکا دفاع وزیر Chuck Hagel خپل شدید تشویش څرگند کړ. اوس دا رسماً تائید شویده چې افغانی قوتونه له هغو ځایونو څخه لیری شويدي. د حالاتو دستخوالي په پام کې نیولو سره دا ډیره سخته ده چې په هلمند کې د چارو سمه ارزونه وشي.

ډگرمن Richard Willams زیاتوی: « دا به ماته ډیره د تعجب وړ وي که د هلمند نوی والي د هغو گروپونو سره نژدی تړاو ونلری چې مور یې د طالبانو پنامه یادوو ». دی په هلمند کې د بریتانیوي قواوو حالت « ډیر زړه بوگنونکی » بولی او وايي « مور په افغانستان کې نژدی ۵۰۰ تنه د لاسه ورکړی چې لویه برخه یې په هلمند کې ووژل شول. ددی ټولو ستونزو سره مور مجبور یو چې هلمند داسی یوه والی ته پریردو چې هغه د طالبانو مینه وال دی. په ځانگړي ډول د هلمند شمالي برخې د داسی کسانو ډکی دی چې توری بریری لری او توری لنگوتی یې پر سر دي. بیا نو زموږ دا ټوله خواری د څه په خاطر وه ؟ ». دا د هغه چا خبره خبری دي چې په هلمند کې یې ډیر ځلي ماموریت تر سره کړیدی.

د بریتانیوي قوتونو پخوانی قوماندان جنرال David Richards په نوموړي ورځپاڼه کې په ځانگړي ډول هغه خطر ته گوته نیسي چې افغانی اردو ته د مرستو بندول او پر هغوي باندي بې باوري به ډیر ژر د دغه اردو د سره پاشل کېدو لامل وگرځی. دی زیاتوی: « که چیری د هلمند ځیني برخي د طالبانو پلاس کنبیوزی، مور باید پدې سره ډیر وارخطا نه شو او شوک و نه خورو. دا کار نباید د لودیزووالو گډه ماته وگنل شی، داځکه مور خو ويلي دی چې طالبان باید د هیواد په سیاسی پروسه کې ور گډ شی او پدغه پروسه کې باید دوی خپل ټاکلی اغیز ولري». جنرال David Richards په ۲۰۰۶ کال، کله چې د ناټو قوتونو د افغانستان پر جنوبی سیمو یرغل یووړ او هلته ځای پر ځای شول، د نوموړو قوتونو مشر وو.

د ژباړی پای

د ژباړونکی یادونه:

د لوري لیکنې څخه د افغانستان د ماموریت په اړوند د لودیزووالو او ټول ناټووالو سخته ناهیلی په ډاگه کیږي. دا هغه څرگندونې دی چې دشوروی یرغل وروسته گرېباچوف او دده نژدی انډیوال، د هغه وخت د خارجي چارو وزیر

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

شووندازي به د فرصت نه په گټه اخیستلو سره کولې. د شورویانو وارخطایی تر یوه حده پر ځای وه ځکه هغوی په ډاگه تجاوز وکړ، یو ازادخیال اولسمشر حفیظ الله امین یی د ماشومو بچیانو سره په ډاگه وواژه او خپل مامور بېرک کارمل یی پر ځای ورته کښیناوه. ددی سره سم ټول افغان اولس او نژدی ټوله نړی د هغوی په وړاندی ودریدل. خو داخل امریکا او ناتوواله ټلواله یی د ملگرو ملتونو تر سیوري لاندی افغانستان افغانستان ته راننوتل، اسلامی امارت یی وران کړ او ظاهراً یی ټوله نړی پر خوا ودریدل. ددوی په وړاندی یوازی یو تحریک چی هغه طالب جنگیالی وه، ودریدل او د ۴۳ هیوادونو تر غاښو وسلوال قوتونه یی دومره سرگردانه کړل چی اوس د پښو سپوکولو لاره ترې نه ورکه ده.

دا چی ښاغلي Paddy Ashdown د یوه جنگ ازمایلی افسر او وتلی سیاستوال په توگه وایی: « مور به له هلمند نه د خورنډي لکی سره وځو...»، ددی خبری مانا داده، چی کله یوجنگی حیوان په جنگ کی ماته وخورى نو مخ وپاروی، لکی یی شاته د پښو ترمنځ ځړیږی، اوربزی یی کښته نیولې او روان وی. ایا یو افسر ته به څومره سپکه وی چی د خورنډی لکی سره د میرمنی کټ ته ور پورته سي. دا ډیره ستره ناهیلی ده. دا چې ډنمارکی پروفیسور Mikkel Vedby Rasmussen وایی: « تر اوسه لا وخت شته او ډیر څه کیدلای شي. کیدلای شي د اولسمشری تر راتلونکو ټولټاکنو وروسته د طالبانو سره جورججاری وشي». دا خبره یوه پوښتنه را پاروی. که د طالبانو سره د جورججاری (سولې) موضوع مطرح وی، نو بیا ولې دا اوس جورججاری نه کیږی چی کرزی یی شپه او ورځ د هر فرصت څخه په گټه اخیستلو سره نارې وهي او ان د امریکا سره یی د امنیتي تړون د لاسلیک په اړه ډاگری یواځنی شرط همدا د سولې په چارو کی مرسته ده. ولې داخبره تر ټولټاکنو وروسته په پام کی نیول شوی ده؟ دلته خامخا تر کاسی لاندی کومه نیم کاسه پټه ده چی په هکله یی فکر کولو ته اړتیا ده او له مخی یی د لودیوالو نیک نیت تر پوښتنی لاندی راځی.

دا چې د برتانیوي قوتونو پخوانی قوماندان جنرال David Richards وایی: « که چیری د هلمند ځینی برخی د طالبانو پلاس کښیوی، مور باید پدی سره ډیر وارخطا نه شو او شوک و نه خورو. دا کار نباید د لودیوالو گډه ماته وگڼل شی، داځکه مور خو ویلی دی چی طالبان باید د هیواد په سیاسی پروسه کی ور گډ شی او پدغه پروسه کی باید دوی خپل ټاکلی اغیز ولري»، دا یوازی په حلوا حلوا ویلو سره خپله خوله خوره کوی. په سیاسی پروسه کی د طالبانو د گډون مانا داده چی دوی باید د دولت په دري گونو قواوو کی ونډه ولری، نه دا چی کوم اداری واحد په زوره ونیسی او هغه په سیاسی پروسه کی د دوی پر ونډه حساب شي. دا یادوونه د هغه موزي سړی خبری ته ورته چی یوه ورځ یی گیرکی (یو مرغه دی) دده دباغ د انځر له ونی نه یوه دانه په مښوکه کی اخیستی وه څو ویی خوری. موزي سړی هغه ولیده او پسی ور منډه یی کړه. گیرکه د انځر سره په خوله کی والوته او د دښت پرخوا روانه شوه. سړی ورپسی منډی وهلی چی گوندي انځر تری نه ولویږی او دی یی بیرته ترلاسه کړی. گیرکه ډیره لیری شوه او دی هم نور له منډو ولوید. اخر یی ورناری چی خیر دی په نکات کی یی قبوله کړه!

پای

د پاڼو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ